

513533

Seat No. _____

Second Year B. A. (External) Examination

April / May – 2003

Economics : Paper – V

(1) *Comparative Economic Systems*

(2) *Industrial Economics*

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

(1) *Comparative Economic Systems*

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

- ૧ આર્થિક પદ્ધતિ એટલે શું ? આર્થિક પદ્ધતિનાં કાર્યો અને મહત્ત્વ સમજાવો. ૨૦
અથવા
- ૧ મૂડીવાદની કોઈ પણ ત્રણ સંસ્થાઓ વર્ણવો. ૨૦
- ૨ સમાજવાદની વિવિધ વ્યાખ્યાઓ આપો. તેમાંથી ફલિત થતી લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો. ૨૦
અથવા
- ૨ કાર્લ માર્ક્સ કરેલી મૂડીવાદની ટીકાઓ સમજાવો. ૨૦
- ૩ સમજાવો : ૨૦
(અ) મિશ્ર અર્થતંત્રમાં જાહેર ક્ષેત્રનું મહત્ત્વ
(બ) મિશ્ર અર્થતંત્રમાં ખાનગી ક્ષેત્રનું મહત્ત્વ.
અથવા
- ૩ સહકારના સિદ્ધાંતો જણાવી મુખ્ય ત્રણ સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. ૨૦
- ૪ ભારતીય આયોજનની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓ ચર્ચો. ૨૦
અથવા
- ૪ ગાંધીજીના આર્થિક વિચારોનું મૂલ્યાંકન કરો. ૨૦
- ૫ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૨૦
(૧) મિશ્ર અર્થતંત્રની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો.
(૨) યંત્રો અંગે ગાંધીજીના વિચારો
(૩) ગાંધીજીનો વાલીપણાનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
(૪) આર્થિક પદ્ધતિને અસર કરતાં પરિબળો.

ENGLISH VERSION
(1) Comparative Economic Systems

Instruction : All questions carry **equal** marks.

1 What is economic system ? Explain the function and importance of economic system. **20**

OR

1 Describe any three institutions of capitalism. **20**

2 Give various definitions of socialism. Discuss characteristics implicit in the definitions. **20**

OR

2 Explain *Karl Marx's* criticism on capitalism. **20**

3 Explain : **20**

- (a) Importance of public sector in mixed economy
- (b) Importance of private sector in mixed economy.

OR

3 State the principles of co-operation and discuss main three of them. **20**

4 Discuss the achievements and limitations of planning in India. **20**

OR

4 Evaluate Gandhiji's economic thought. **20**

5 Write short notes on (any **two**) : **20**

- (1) Discuss the characteristics of mixed economy
- (2) *Gandhiji's* views on machines
- (3) Principle of trusteeship of *Gandhiji*
- (4) Indicate the factors affecting economic system.

(2) Industrial Economics

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ પેટી એટલે શું ? પેટીના કદ અને વિકાસ ઉપર અસર કરતાં પરિબલો ચર્ચો.

અથવા

૧ ઈજારાનાં દૂષણો ચર્ચો. ઈજારાને અંકુશમાં રાખવાના ઉપાયો સૂચવો.

૨ ભારતમાં પ્રાદેશિક ઔદ્યોગિક સ્થાનીયકરણમાં રહેલી અસમતુલા વર્ણવો. આ અસમતુલા નિવારણના ઉપાયો સૂચવો.

અથવા

૨ ઔદ્યોગિક ઉત્પાદકતાના વિવિધ ખ્યાલો વર્ણવો. ઔદ્યોગિક ઉત્પાદકતા નિર્ધારિત કરતાં પરિબલો કયાં છે ?

૩ ભારતીય ઉદ્યોગોના નાણાંપ્રાપ્તિના વિવિધ સ્ત્રોત જણાવો.

અથવા

૩ રેશનાલાઇઝેશનનો ખ્યાલ સમજાવી શા માટે તે ભારતીય ઉદ્યોગો માટે જરૂરી છે ? – સમજાવો.

૪ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ કંપની એટલે શું ? તેના લાભાલાભ ચર્ચો.

અથવા

૪ જાહેર ક્ષેત્રનો અર્થ સમજાવી ભારતના ઔદ્યોગિક વિકાસમાં જાહેર ક્ષેત્રની મર્યાદાઓ ચર્ચો.

૫ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે)

(૧) પેટીના પ્રકારો

(૨) ઔદ્યોગિક વસાહત

(૩) બહુરાષ્ટ્રીય પેટીઓ

(૪) સંયુક્ત ક્ષેત્ર.

ENGLISH VERSION
(2) Industrial Economics

Instruction : All questions carry **equal** marks.

- 1 What is firm ? Explain the factors affecting size and growth of a firm.

OR

- 1 Discuss the demerits of Monopoly. Suggest the measures to control monopoly.
- 2 Describe the regional imbalance of industrial location in India. Suggest the measures to remove this imbalance.

OR

- 2 Explain various concepts of industrial productivity. Which factors determine the industrial productivity ?
- 3 Describe various sources of Finance for Indian industries.

OR

- 3 Explain the concept of Rationalisation. Why is it necessary for Indian industries ? – Explain.
- 4 What is private limited company ? Discuss its merits and demerits.

OR

- 4 Explain the meaning of public sector. Discuss the limitations of public sector in the industrial development of India.
- 5 Write short notes (any **two**) :
- (1) Types of Firm
  - (2) Industrial estate
  - (3) Multinational Firms
  - (4) Joint sector.